

Καλλίμαχος, *Εἰς Δήμητρα* (Ὕμνος VI)

Τῷ καλάθῳ κατιόντος ἐπιφθέγξασθε, γυναῖκες·
‘Δάματερ, μέγα χαῖρε, πολυτρόφε πουλυμέδιμνε.’
τὸν καλάθον κατιόντα χαμαὶ θασεῖσθε, βέβαλοι,
μηδ’ ἀπὸ τῷ τέγεος μηδ’ ὑπόθεν ἀυγάσσησθε
μὴ παῖς μηδὲ γυνὰ μηδ’ ἃ κατεχεύατο χαίταν, (5)
μηδ’ ὅκ’ ἀφ’ ἀυαλέων στομάτων πτύωμες ἅπαστοι.

Ἔσπερος ἐκ νεφέων ἐσκέψατο –πανίκα νεῖται;–
Ἔσπερος, ὅς τε πιεῖν Δαμάτερα μῶνος ἔπεισεν,
ἀρπαγίμας ὅκ’ ἄπυστα μετέστιχεν ἴχνια κώρας,
πότνια, πῶς σε δύναντο πόδες φέρεν ἔστ’ ἐπὶ δυθμάς, (10)
ἔστ’ ἐπὶ τὼς μέλανας καὶ ὅπα τὰ χρύσεια μᾶλα;
οὐ πῖες οὐτ’ ἄρ’ ἔδες τῆνον χρόνον οὐδὲ λοέσσα.

τρὶς μὲν δὴ διέβας Ἀχελώϊον ἀργυροδίαν,
τοσσάκι δ’ ἀενάων ποταμῶν ἐπέρασας ἕκαστον,
τρὶς δ’ ἐπὶ Καλλιχόρῳ χαμάδις ἐκαθίσσαιο φρητί (15)
αὐσταλέα ἀποτός τε καὶ οὐ φάγες οὐδὲ λοέσσα.

μὴ μὴ ταῦτα λέγωμες ἃ δάκρυον ἄγαγε Διοῖ·
κάλλιον, ὡς πολίεσσιν ἐαδότα τέθμια δῶκε·
κάλλιον, ὡς καλάμαν τε καὶ ἱερὰ δράγματα πράτα
ἀσταχύων ἀπέκοψε καὶ ἐν βόας ἤκε πατῆσαι, (20)
ἀνίκα Τριπτόλεμος ἀγαθὰν ἐδιδάσκετο τέχνην·
κάλλιον, ὡς (ἵνα καὶ τις ὑπερβασίας ἀλέηται)

π ... ἰδέσθαι
οὐπὼ τὰν Κνιδίαν, ἔτι Δώτιον ἱρὸν ἔναιον,
ἥτιν δ’ αὐτᾶ ἥ καλὸν ἄλσος ἐποίησαντο Πελασγοί (25)
δένδρεσιν ἀμφιλαφές· διὰ κεν μόλις ἦνθεν ὀϊστός·
ἐν πίτυς, ἐν μεγάλαι πελέαι ἔσαν, ἐν δὲ καὶ ὄχνη,
ἐν δὲ καλὰ γλυκύμαλα· τὸ δ’ ὥστ’ ἀλέκτρινον ὕδωρ
ἐξ ἀμαρᾶν ἀνέθυε. θεὰ δ’ ἐπεμαίνετο χῶρῳ
ὅσσον Ἐλευσίनि, Τριόπα θ’ ὅσον ὀκκόσον Ἐννα. (30)

ἀλλ’ ὅκα Τριοπίδαισιν ὁ δεξιὸς ἄχθετο δαίμων,
τουτάκις ἃ χείρων Ἐρυσίχθονος ἄψατο βωλά·

σεύατ' ἔχων θεράποντας ἐείκοσι, πάντας ἐν ἀκμῃ,
πάντας δ' ἀνδρογίγαντας ὅλαν πόλιν ἀρκίος ἄραι,
ἀμφοτέρων πελέκεσσι καὶ ἀξίναισιν ὀπλίσσας, (35)

ἐς δὲ τὸ τᾶς Δάματρος ἀναιδέες ἔδραμον ἄλλος.
ἦς δὲ τις αἴγειρος, μέγα δένδρεον αἰθέρι κῦρον,
τῷ ἐπι ταὶ νύμφαι ποτὶ τῶνδιον ἐψιόωντο·
ἂ πράτα πλαγεῖσα κακὸν μέλος ἴαχεν ἄλλαις.
ἄσθετο Δαμάτηρ, ὅτι οἱ ξύλον ἱερὸν ἄλγει, (40)

εἶπε δὲ χωσαμένα· 'τίς μοι καλὰ δένδρεα κόπτει;
αὐτίκα Νικίππα, τάν οἱ πόλις ἀράτειραν
δαμοσίαν ἔστασαν, εἰείσατο, γέντο δὲ χειρὶ
στέμματα καὶ μάκωνα, κατωμαδίαν δ' ἔχε κλᾶδα.
φᾶ δὲ παραψύχοισα κακὸν καὶ ἀναιδέα φῶτα· (45)

'τέκνον, ὅτις τὰ θεοῖσιν ἀνειμένα δένδρεα κόπτεις,
τέκνον ἐλίνυσον, τέκνον πολύθεστε τοκεῦσι,
παύεο καὶ θεράποντας ἀπώτρεπε, μή τι χαλεφθῆ
πότνια Δαμάτηρ, τᾶς ἱερὸν ἐκκεραΐζεις.'
τάν δ' ἄρ' ὑποβλέψας χαλεπώτερον ἢ ἐκυναγόν (50)

ᾠρεσιν ἐν Τμαρίοισιν ὑποβλέπει ἄνδρα λέαινα
ᾠμοτόκος, τᾶς φαντὶ πέλειν βλοσυρώτατον ὄμμα,
'χάζεω', ἔφα, 'μή τοι πέλεκυν μέγαν ἐν χροῖ πάξω.
ταῦτα δ' ἐμὸν θησεῖ στεγανὸν δόμον, ᾧ ἔνι δαΐτας
αἰὲν ἐμοῖς ἐτάροισιν ἄδην θυμαρέας ἀξῶ.'
(55)

εἶπεν ὁ παῖς, Νέμεσις δὲ κακὰν ἐγράψατο φωνάν.
Δαμάτηρ δ' ἄφατόν τι κοτέσσατο, γείνατο δ' ἄθεύς·
ἴθματα μὲν χέρσω, κεφαλὰ δὲ οἱ ἄψατ' Ὀλύμπω.
οἱ μὲν ἄρ' ἠμιθνήτες, ἐπεὶ τὰν πότνιαν εἶδον,
ἐξαπίνας ἀπόρουσαν ἐνὶ δρυσὶ χαλκὸν ἀφέντες. (60)

ἂ δ' ἄλλως μὲν ἔασεν, ἀναγκαίᾳ γὰρ ἔποντο
δεσποτικὰν ὑπὸ χεῖρα, βαρὺν δ' ἀπαμείψατ' ἀνακτα·
'ναὶ ναί, τεύχεο δῶμα, κύον κύον, ᾧ ἔνι δαΐτας
ποιησεῖς· θαμινὰ γὰρ ἐς ὕστερον εἰλαπίναι τοι.'
ἂ μὲν τόσσ' εἰποῖς' Ἐρυσίχθονι τεῦχε πονηρά. (65)

αὐτίκα οἱ χαλεπὸν τε καὶ ἄγριον ἔμβαλε λιμόν

αἶθωνα κρατερόν, μεγάλα δ' ἐστρεύγετο νούσφ.
 σχέτλιος, ὅσα πάσαιτο τόσων ἔχεν ἴμερος αὔτις.
 εἵκατι δαῖτα πένοντο, δωδέκα δ' οἶνον ἄφυσσον.
 καὶ γὰρ τᾷ Δάματρι συνωργίσθη Διώνυσος· (70)
 τόσσα Διώνυσον γὰρ ἄ καὶ Δάματρα χαλέπτει.
 οὔτε νιν εἰς ἐράνως οὔτε ξυνδείπνια πέμπον
 αἰδόμενοι γονέες, προχάνα δ' εὐρίσκετο πᾶσα.
 ἦνθον Ἴτωνιάδος νιν Ἀθαναίας ἐπ' ἄεθλα
 Ὀρμενίδαι καλέοντες· ἀπ' ὧν ἀρνήσατο μάτηρ· (75)
 'οὐκ ἔνδοι, χθιζὸς γὰρ ἐπὶ Κραννῶνα βέβακε
 τέλθος ἀπαιτησῶν ἑκατὸν βόας.' ἦνθε Πολυξῶ,
 μάτηρ Ἀκτορίωνος, ἐπεὶ γάμον ἄρτυε παιδί,
 ἀμφοτέρων Τριόπαν τε καὶ υἷα κικλήσκοισα.
 τὰν δὲ γυνὰ βαρύθυμος ἀμείβετο δακρῦοισα· (80)
 'νεῖταιί τοι Τριόπας, Ἐρυσίχθονα δ' ἤλασε κάπρος
 Πίνδον ἀν' εὐάγκειαν, ὁ δ' ἐννέα φάεα κεῖται.'
 δειλαία φιλότεκνε, τί δ' οὐκ ἐψεύσαο, μάτερ;
 δαίνυεν εἰλαπίναν τις· 'ἐν ἀλλοτρίᾳ Ἐρυσίχθων.'
 ἄγετό τις νύμφαν· 'Ἐρυσίχθονα δίσκος ἔτυπεν', (85)
 ἢ 'ἔπεσ' ἐξ ἵππων', ἢ 'ἐν Ὀθρυϊ ποίμνι' ἀμιθρεῖ.'
 ἐνδόμυχος δῆπειτα πανάμερος εἰλαπιναστάς
 ἦσθιε μυρία πάντα· κακὰ δ' ἐξάλλετο γαστήρ
 αἰεὶ μᾶλλον ἔδοντι, τὰ δ' ἐς βυθὸν οἷα θαλάσσας
 ἀλεμάτως ἀχάριστα κατέρρεεν εἶδατα πάντα. (90)
 ὡς δὲ Μίμαντι χιών, ὡς ἀελίῳ ἐνὶ πλαγγών,
 καὶ τούτων ἔτι μέζον ἐτάκετο, μέστ' ἐπὶ νεύροις
 δειλαίῳ ῥίνος τε καὶ ὀστέα μῶνον ἐλείφθη.
 κλαῖε μὲν ἄ μάτηρ, βαρὺ δ' ἔστενον αἰ δὺ' ἀδελφαί
 χῶ μαστὸς τὸν ἔπωνε καὶ αἰ δέκα πολλάκι δῶλαι. (95)
 καὶ δ' αὐτὸς Τριόπας πολιαῖς ἐπὶ χειρας ἔβαλλε,
 τοῖα τὸν οὐκ αἰόντα Ποτειδάωνα καλιστρέων·
 'ψευδοπάτωρ, ἴδε τόνδε τεοῦ τρίτον, εἵπερ ἐγὼ μὲν
 σεῦ τε καὶ Αἰολίδος Κανάκας γένος, αὐτὰρ ἐμεῖο
 τοῦτο τὸ δειλαῖον γένετο βρέφος· αἶθε γὰρ αὐτόν (100)

βλητὸν ὑπ' Ἀπόλλωνος ἐμαὶ χέρες ἐκτερέϊζαν·
 νῦν δὲ κακὰ βούβρωστις ἐν ὀφθαλμοῖσι κάθηται.
 ἦ οἱ ἀπόστασον χαλεπὰν νόσον ἢ ἐνὶ νιν αὐτός
 βόσκει λαβών· ἀμαὶ γὰρ ἀπειρήκαντι τράπεζαι.
 χῆραι μὲν μάνδραι, κενεαὶ δὲ μοι αὐλίες ἦδη (105)
 τετραπόδων· οὐδὲν γὰρ ἀπαρνήσαντο μάγειροι.
 ἀλλὰ καὶ οὐρῆας μεγαλᾶν ὑπέλυσαν ἀμαξᾶν,
 καὶ τὰν βῶν ἔφαγεν, τὰν Ἑστία ἔτρεφε μάτηρ,
 καὶ τὸν ἀεθλοφόρον καὶ τὸν πολεμήιον ἵππον,
 καὶ τὰν μάλουριν [αἴλουρον Ψ], τὰν ἔτρεμε θηρία μικκά· (110)
 μέστα μὲν ἐν Τριόπαιο δόμοις ἔτι χρήματα κεῖτο,
 μῶνον ἄρ' οἰκεῖοι θάλαμοι κακὸν ἠπίσταντο.
 ἀλλ' ὅκα τὸν βαθὺν οἶκον ἀνεξήρᾶναν ὀδόντες,
 καὶ τόχ' ὁ τῷ βασιλῆος ἐνὶ τριόδοισι καθῆστο
 αἰτίζων ἀκόλως τε καὶ ἔκβολα λύματα δαιτός. (115)
 Δάματερ, μὴ τῆνος ἐμὶν φίλος, ὅς τοι ἀπεχθής,
 εἴη μῆδ' ὁμότοιχος· ἐμοὶ κακογεῖτονες ἐχθροί.
 ἄσατε παρθενικαί, καὶ ἐπιφθέγξασθε τεκοῖσαι·
 'Δάματερ, μέγα χαῖρε, πολυτρόφε πουλυμέδιμνε.'
 χῶς αἰ τὸν κάλαθον λευκότριχες ἵπποι ἄγοντι (120)
 τέσσαρες, ὧς ἀμὶν μεγάλα θεὸς εὐρυάνασσα
 λευκὸν ἔαρ, λευκὸν δὲ θέρος καὶ χειῖμα φέροισα
 ἤξει καὶ φθινόπωρον, ἔτος δ' εἰς ἄλλο φυλαξει.
 ὧς δ' ἀπεδίλωτοι καὶ ἀνάμπυκες ἄστυ πατεῦμες,
 ὧς πόδας, ὧς κεφαλὰς παναπηρέας ἔξομες αἰεῖ. (125)
 ὧς δ' αἰ λικνοφόροι χρυσῶ πλέα λίκνα φέροντι,
 ὧς ἀμὲς τὸν χρυσὸν ἀφειδέα πασεύμεσθα.
 μέστα τὰ τᾶς πόλιος πρυτανήια τὰς ἀτελέστως,
 †τὰς δὲ τελεσφορίας† ποτὶ τὰν θεὸν ἄχρισ ὀμαρτεῖν,
 αἵτινες ἐξήκοντα κατώτεραι· αἰ δὲ βαρεῖαι, (130)
 χᾶτις Ἑλειθυία τείνει χέρα χᾶτις ἐν ἄλγαι,
 ὧς ἄλις, ὧς αὐταῖς ἰθαρόν γόνυ· ταῖσι δὲ Δηώ
 δωσει πάντ' ἐπίμεστα καὶ †ὧς ποτὶ ναὸν ἴκωνται.
 χαῖρε, θεά, καὶ τάνδε σάω πόλιν ἐν θ' ὁμονοία

ἔν τ' εὐηπελία, φέρε δ' ἀγρόθι νόστιμα πάντα· (135)
φέρβε βόας, φέρε μᾶλα, φέρε στάχυν, οἷσε θερισμόν,
φέρβε καὶ εἰράναν, ἵν' ὅς ἄροσε τῆνος ἀμάση.
ἴλαθί μοι, τρίλλιστε, μέγα κρείοισα θεάων.